GAZET'A TRANSILVANIEI.

Gazet'a ese de 2 ori: Joi'a si Duminec'a, Fói'a, candu concedu ajatóriale. — Pretiulu: pe 1 anu 10 fl., pe $^1/_2$ 3 fl. v. a. Tieri esterne 12 fl. v. a. pe unu anu séu $2^1/_2$ galbini mon. sunatória.

Anulu XXXIX.

Se prenumera la postele c. si r., si pe la DD. corespondenti. — Pentru seria 6 cr. Tacs'a timbrala a 30 cr. de fiacare publicare.

Nr. 75 Brasiovu 8 Octobre 26 Septembre 1876.

Diu'a de 4 Octobre a. c. diu'a numelui Mai. Sale imperatului si regelui ap. s'a serbatu aici cu cultu basericescu, la care luara parte officiale si corpulu oficiriloru garnisónei, precum si multime de poporu, intrunindu-si rogatiunile pentru fericit'a viétia a Maiestatii Sale.

Telegramu. Dev'a 4 Oct. a. c. In prim'a Octobre s'a facutu contra tinerului Longinu cercetare de casa si persóna; ruble russesci n'a aflatu procurorele. Irritatiune mare. Lucrurile mergu de minune frumosu. —

Brasiovu in 7 Octobre 1876.

De asta-data avemu de a inregistrá in fruntea revistei unu incidentu, care ne face a crede, ca spionagiulu maghiaru si-a implinitu missiunea intre serbii din sudulu Ungariei si acum si-a intorsu tóta atentiunea asupra romaniloru din Transilvani'a, pre cari cu de-adinsulu vré a-i scóte din viéti'a loru liniscita, cá cu incetulu se imple si cu dinsii temnitiele Ungariei, spre a dovedi celoru ce aru voi se créda, ca in Ungari'a tóte elementele, afara de celu maghiaru, sunt tradatórie de patria si de tronu. Acést'a este calea, pre care maghiarismulu voiesce a-si castigá cunune de lauri din partea tronului, care lu protege si menagéza mai multu decatu merita,

Telegram'a dela Dev'a, ce o publicaramu mai susu, ne comunica, ca din caus'a unoru denunciatiuni de natura politica, procurorulu de statu ar fi intreprinsu, fora conclusu judecatorescu, o investigatiune in locuinti'a junelui Franciscu Hossu Longinu. — Acestu faptu, neasteptatu a provocatu o mare iritatiune nu numai in tienutulu Devei, ci preste totu in sinulu poporului romanescu, deórace astadi toti se intréba, ca óre intru catu si pe ce cale a potutu acelu tineru romanu se conspire contra intregitatii séu chiaru a esistintiei statului maghiaru, incatu se ajunga a fi strivitu si calcatu in locuinti'a sa de catra pandurii justitiei maghiare. Desi in meritulu lucrului nu ne potemu inca pronunciá, deórace nu ne sunt cunoscute motivele, totusi cu privire la faptu insusi trebue se observamu, ca ungurii facu cele mai rele servitie statului loru atunci, candu prin calcare de case si eventualu prin arestari de persóne voiescu a-si aretá poterea si a-si pune la proba valórea. Poporulu romanu a fostu si este inca pacinicu, inse elu póte se se agite si irite chiaru prin asemeni acte de violintia. — Se vede ca investigatiunea n'a aflatu nimicu criminalu in locuinti'a dlui Longinu, ca-ce altmintrelea nu l'ar mai fi lasatu se véda sórele, ci l'ar fi aruncatu fora multa vorba in intunericulu temnitiei maghiare. Póte ca spionulu dela Alb'a si'a mai cercatu odata noroculu, inse si astadata fora successu.

— In siedinti'a dela 4 Octobre a camerei deputatiloru Ungariei, ministrulu presiedinte Tisza a respunsu la interpellatiunile lui Simonyi si Chorin, referitórie la situatiunea esterna. D-lu Tisza a voitu, ce e dreptu, se spuna ceva nou prin respunsulu seu, inse cu tóte aceste n'a facutu decatu o recapitulatiune de asecurari vechi, cari astadi se considera numai de palavre. Respunsulu dlui Tisza culmina in aceea, ca guvernele din Vien'a si Pest'a voiescu seriosu a sustiené pacea, inse candu va vení vorb'a de alu meu si de alu teu, atunci nu-si voru vinde mostenirea pentru unu blidu de linte. — Aceste cuvinte ale dlui Tisza au fostu de altmintrea si aplaudate, si pentru ce? pentru ca n'a disu nimicu prin ele, ci si-a aretatu pucinu inganfarea ungurésca, care astadi nu mai face parale, deórace lumea s'a dedatu a o considerá de ceea ce este, fala de traista góla.

— Comissiunea de imunitate a camerei deputatiloru maghiari, care a avutu d'a essaminá afacerea Mileticiu, a adusu unu conclusu fórte curiosu. Dins'a recunósce mai antaiu, ca dreptulu de imunitate alu deputatiloru are valórea sa si in decursulu ferieloru, inse cu tóte aceste afla, ca violarea acestui dreptu in casulu lui Mileticiu este justificata prin starea esceptionale a lucruriloru. Frumósa justificare, care se va poté practicá totu-deaun'a, facia de fia-care deputatu.

— Din Vien'a se anuncia, ca ministrii de acolo voru veni in dilele aceste la Budapest'a, spre a mai face o incercare in caus'a impacatiunei dualistice mai inainte de intrunirea senatului imperiale, care va avé locu in 19 Octobre, deórace dupa aceea situatiunea guvernului de Vien'a va deveni si mai grea si nu va mai poté face nice concessiunile ce le póte face astadi.

De pre campulu sangelui primimu sciri contradictórie. Serbii afirma, ca victori'a lupteloru din urma e pe partea loru. Turcii din contra sustienu, ca au nimicitu definitivu corpulu de armata serbescu de sub comand'a lui Horvatoviciu si ca armat'a turcésca a inaintatu victoriósa pana dincolo de Deligradu. In totu casulu trebue se presupunemu, ca adeverulu e la mediulocu, ca pana acum nice un'a dintre cele dóue parti belligeranti nu póte se se laude cu vr'o victoria decidietória.

Inse mai multu si mai mare interessu decatu situatiunea pre campulu de resbelu ne suscita acum procederea poteriloru europene facia de cestiunea orientale, pusa la ordinea dilei in tóta plenitudinea sa. Din tóte partile nu se aude alt'a, decatu ca situatiunea generale a Europei e grava si ca eruptiunea marei conflagratiuni se astépta in totu momentulu. Foile semi officiale ale Germaniei ataca pe Austri'a fora crutiare din caus'a politicei sale facia de evenimentele din orientu. Press'a austromaghiara, si mai vertosu cea din Budapest'a, s'a intorsu cu tóta vehementi'a contra Russiei, precandu foile russesci sustienu cu taria, ca resbelulu celu mare este neevitabilu.

Mai multu de catu ori care alta cestiune interesséza de presinte opiniunea publica si chiaru cercurile diplomatice, missiunea generalului Sumarakoff in Vien'a. Inca nu se scie positivu, ce cuprinsu si intielesu a avutu epistol'a autografa a imperatului Alessandru catra imperatorele Franciscu Iosifu, precum pre de alta parte nu se póte scí nice aceea, ca ce respunsu a datu imperatorele austriacu la propunerile imperatorelui russiloru; inse combinatiunile ce se sustienu suntu, ca Russi'a ar' fi propusu, cá Austri'a se procéda impreuna cu Russi'a si se ocupe Turci'a cu armatele loru, apoi se dicteze pacea si se formeze din Bosni'a, Hertiegovin'a si Bulgari'a staturi vasalle sub principi ereditari, precum suntu Romani'a si Serbi'a. Se dice pre de o parte, ca Austri'a ar' fi respinsu aceste propuneri intr'unu modu indirectu, dicundu ca dins'a numai asiá se va invoí la ocuparea provincieloru turcesci prin trupele sale, déca votulu unanimu alu Europei ar' cere acést'a. Asiá ceva este inse cu nepotintia; Angli'a dejá ar' fi protestatu contra acestei intentiuni. Alta versiune sustiene din contra, ca Austri'a ar' fi primitu propunerile Russiei si ca deja ar' fi ordonatu representantelui seu in Belgradu, principelui Wrede, cá se mérga la principele Milanu si se-i spuna, ca déca nu va dechiará indata si solemnelu, ca comedi'a de proclamarea sa de rege s'a intemplatu fora voi'a si scirea sa, ca dinsulu nu va primi titlulu de rege, ci din contra va primí fora reserva propunerile de pace ale Europei; déca deci, nu va da tóte aceste dechiaratiuni, atunci se i se spuna, ca in tempu de trei ori 24 de óre armat'a austriaca va intra in Serbi'a. Luni in 2 Octobre s'a departatu Sumarakoff din Vien'a, dupa-ce a avutu o audientia de trei óre la imperatorele. Sumarakoff, care fù decoratu cu ordinulu Leopoldinu, plecà deadreptulu la suveranulu seu in Livadi'a.

Din Vien'a se telegraféza cu datulu 5 Oct., ca acolo s'a facutu o intielegere cu Russi'a in privinti'a unui ultimatu catra Pórt'a otomana. Generalulu Ignatieff a capetatu indrumarea, cá se procéda mana in mana cu ambassadorele austriacu Zichy. Poterile voru mai face o incercare de pace in Constantinopole si déca nu va succede, atunci are se decida sabi'a si forti'a. Diurnalele din Vien'a ceru dejá, cá resbelulu se se localiseze intre Russi'a si Turci'a; cele ungurescí dicu inse ca nu se póte, deórace atunci Austri'a e perduta fora resbelu.

La ce limanu vomu esí din acestu chaosu de sciri diverginti, nu potemu scí, se póte inse intemplá, cá se esimu la limanulu din apropiarea Odessei, unde s'a redicatu in tempulu din urma o nóua fortarétia, ce a costatu pe Russi'a $3^1/_2$ milióne ruble si care se dice a avé mare asemenare cu fortulu Ociacoff, unde se transferà dilele aceste unu tunu de sistemulu Krupp, ce are o greutate de 800 centenari.

Pórt'a otomana a respinsu propunerile de pace ale Europei din motivu, ca déca le va acceptá, atunci se scóla in capulu seu totu elementulu musulmanu. Din acésta causa se afirma, ca ambassadorele russescu in Constantinopole astépta in totu momentulu ordinulu dela guvernulu seu, cá se-si céra dela inalt'a Pórta literele creditionale si se parasésca Constantinopolea.

In Angli'a se tienura dilele aceste mai multe meetinguri (adunari de poporu), cari decisera a cere dela guvernu conchiamarea parlamentului si luarea conclusului, ca nu va versá nice o picatura de sange pentru Turci'a, ci va lasá acestu corruptu imperiu alu tiraniloru, cá se se cada sub greutatea pecateloru sale.

Diariulu „Augsb. Allg. Ztg." dice, ca Russi'a are mare interessu se sustiena referintie de amicitia cu Austri'a, deórace scie inca dela 1854, ca Austri'a se afla in possessiunea Transilvaniei, care este de a se asemená cu unu bastionu giganticu, alu carui glaseu este intrég'a Romani'a. Strategii politisatori ai Russiei au prevediutu de multu, ca Transilvani'a, ce se afla in manile Austriei, este

chei'a catra Turci'a europeana si catra Constantinopole. Russi'a trebue deci séu se sustiena relatiuni amicali cu Austri'a, séu se urmeze lui Fadejeff, care dise, ca drumulu catra Constantinopole duce prin Vien'a, pentru ca numai cine are Transilvani'a, are chei'a catra Turci'a. — Se póte inca intemplá, cá mai inainte de tóte se se decida cestiunea, ca cine se remana pentru venitoriu in posessiunea giganticului bastionu.

Veneti'a inferóre 3 Octobre 1876.

(Din „pasialiculu“ Fagarasiului.) Membrii comitetului administrativu, cari venisera adi dela Fagarasiu, spunu lucruri intressante despre siedinti'a ce a avutu locu eri in 2 Oct. Au luatu parte 8 romani si 6 neromani. Comitele Boer Kálmán deschide adunarea in limb'a maghiara, si la cererea conmembrului Chiornitia proprietariu mare in Cuciulat'a denéga a se spune cuventulu de deschidere si romanesce, asemenea nu a avutu nici unu successu rogarea lui catra presidiu, cá ordinatiunile regimului se se refereze de notariu si in limb'a romana, pentru cá se intieléga si romanii, — cari nu cunoscu limb'a maghiara — (si cei mai multi nu o cunoscu) cuprinsulu acelora si se scie, se cunósca obiectulu pertractariloru. Tóte indesiertu, ca-ci Boer Kálmán cu manier'a unui adeveratu „pasia“ turcescu dechiara, ca in Ungari'a trebuie se scia fia-cine limb'a maghiara.

Dupa terminarea acestui incidentu se pune la ordinea dilei alegerea commissiunei disciplinare; in care se alegu cu maioritate de voturi 2 romani, 1 unguru si 1 sasu.

Dupa publicarea scrutiniului si reinceperea siedintiei parochulu G. Dobrinu face urmatórea propunere:

In considerare, cumca sarcin'a in acestu comitatu administrativu jace pre umerulu toturoru — si membrii romani, cari nu cunoscu limb'a maghiara, nu potu luá responsabilitatea pentru cele ce se pertractéza, necunoscundu limb'a de pertractare maghiara, si in considerarea usului legalu de pana acum, propune, cá tóte ordinatiunile si actele ce se pertractéza se se esplice eventualu se se traduca in limb'a romana, precum si unu protocolu se se pórte in limb'a romana.

Membrii maghiari combatu acést'a propunere; in combaterea loru se ferescu inse cá de focu a pomeni cuventulu „lege“, ei se oppunu la admiterea limbei romane numai pentru nepractibilitate, ca-ce afirma ei, este greu a duce dóue protocóle si a esplicá tóte in 2 limbi, apoi cei ce nu sciu limb'a maghiara — se nu fi primitu mandatulu si acum primindulu si nepotendu correspunde — din caus'a necunóscerei limbei „statului“, se -si dè demissiunea facundu altor'a locu (unguriloru).

La acéstá iea cuventulu adv. Romanu si aparandu propunerea parochului Dobrinu din punctu de vedere alu legiloru faptice esistente, intr'o cuventare mai lunga atinge cele mai delicate córde din trecutu — reflectandu la acele dile din absolutismu, candu acest'a prin poterea discretionaria introduse limb'a germana pana la usi'a basericei, amintesce maghiariloru, cum si atunci luptau contra poterii absolutistice pentru libertatea loru si acum ajungundu la potere imitéza intocma aceea sistema condemnata de ei, face apellu la simtiulu loru patrioticu, indigitéza periculului ce ne amenintia, ii provóca la unire, cá dilele de periculu ce voru veni se ne gasésca in armonia.

Dintre membrii maghiari iau mai multi cuventulu si respundu adv. Romanu, si de si cunoscu cu totii indreptatirea limbei romane, totusi nu se potu invoi cu propunerea, din punctu de vedere alu nepracticabilitatii.

Adeverulu inse este, ca nu au cutediatu se apere propunerea cu totulu legala a lui Dobrinu, ca-ci comitele supremu — din capulu locului ii preocupase cu parerea s'a: ca „nu concede nimicu romanescu“.

Asia s'a si intemplatu dupa vói'a comitelui — propunerea lui neplacata a delaturatu-o.

Adeveratu pasialicu turcescu este acestu comitatu intre impregiurarile presente, si apoi totusi se mai afla cate unu fantastu, care visédia de „alianti'a elementului maghiaru si romanu“!?!

G. V. D.

Bucuresci, 3 Oct. (21 Sept.) Situatiunea nóstra devine asiá dicundu pe fia-care óra totu mai critica, aprópe insupportabile. Adeca, acuma scimu pentru-ce venise deunadi turculu celu mare la Bucuresci. Pórt'a otomana convinsa fiendu, ca in adeveru esistenti'a imperiului turcescu este in periculu invederatu, cere dela statulu Romaniei, cá déca nu voiesce séu nu póte se o ajute celu mai pucinu cu diece mii de óste alésa in contra slaviloru, incai se nu mai sufere cu nici-unu pretiu trecerea atatoru mii de soldati si oficiari russesci preste acestu territoriu. In acelasiu timpu Russi'a pretende nu numai liber'a trecere a trupeloru sale, déra si intrare in actiune a óstei romanesci alaturea cu cea russésca in contra popóraloru turcesci. Respunsulu Romaniei catra ambele parti ar' fi usioru, déca in cele din urma nu ar' decide totu numai forti'a brutale. Turciloru li se dice: „Invasiunea russésca este la usia. Déca noi nu ne potemu apara de ea, vin'a o portati voi, cari nici-odata nu ati suferitu cá se ne armamu cumu se cade. Voi sciti bine, ca de cateori amu voitu se ne aducemu arme si munitiuni prin Dardanele, nu numai v'ati opusu si uneori ni le-ati sequestratu, déra in cei 15 ani din urma ati midiulocitu si la Austri'a, cá se ni le confisce de cateori amu voitu se le trecemu prin territoriulu ei, prin urmare noi numai cu cea mai mare greutate ne poturamu arma pre catu se vede, totu-deauna fora voi'a vóstra si a Austriei. In 1857 ati intrigatu, cá Europ'a se nu ne acórde óste mai mare cá 12 mii; éra acuma cereti cá se ne opunemu la 1 milionu de armata russésca. Voi pretendeti dela noi, cá dela vasallii vostri fidelitate si ajutoriu in contra inemiciloru vostri. Noi inse avemu dreptu multu mai mare a pretende, cá pentru tributulu anuale pe care-lu stórceti din tiér'a nóstra, se ne sariti in ajutoriu cá se ne aparamu integritatea territoriului nostru. Tramiteti 50 de mii óste turcésca, care in unire cu a nóstra de 50—60 de mii se respinga invasiunea russiloru si se-i oprésca la fruntarie“. La acésta turcii replica: „Nu potemu“.

„Déca nu poteti, atunci pentru-ce ne mai luati tributu, si cu ce frunte pretendeti cá se cunóscemu pe sultanulu vostru de suzeranu, si cumu aveti impertinenti'a de a ne batjocorí de supusi ai vostri?“

Asia stamu in momentele de facia cu turcii.

Russii pana deunadi ne vorbira in terminii cei mai bine voitori; intre altele ne promisera fórte seriosu, ca Russi'a va insiste din tóte poterile pentru realisarea vechiei idei romano-francesci de a se consolida si recunósce la Dunare sub garanti'a Europei unu statu curatu romanescu independente, a carui missiune principale se fia paz'a guriloru acelui fluviu neutrale, in folosulu lumei intregi si in daun'a nimenui, spre care scopu gurile Dunarii cu tóte insulele si din colo de riu cu una parte din Dobrogea, pe unde si asia locuescu fórte multi romani, se se incorporedie pentru toti vecii la Romani'a; afara de aceea se se rectifice preste totu fruntariele Romaniei, care incependu dela pacea de Carlovitiu, dela Passarovitiu, Cuciucu-Cainargé pana la cea de Bucuresci s'au alteratu fórte multu. Mai in scurtu, Russi'a promitte formarea unui statu romanescu tare destulu pentru cá se póta apara neutralitatea Dunarei dela Pórt'a-de feru pana in marea négra, inse nu asia tare, cá se o póta inchide vreodata comerciului europénu; cu alte cuvente: Romani'a se fia pentru Europ'a la Dunare aceea ce este Holand'a la Renu si totu-odata focu-lariulu civilisatiunei neolatine spre Oriente. Nu se póte nega, ca acestea promissiuni ale Russiei suntu fórte frumóse si chiaru seducatórie, romanii inse pacaliti de atatea ori si invetiati prin esperienti'a din trecutu, mai ceru dela Russi'a inca si alte garantii tari, solemne, durabili pentru toti vecii, in contra ori-carei incercari de cutropire din partea Russiei si in genere a panslavismului; éra deocamdata ei facu apellu la neutralitatea garantata loru de catra poterile cele mari. Éta inse ca in momentele de facia Russi'a spune verde, ca nu voru se scia de acea neutralitate, pe care o declara de illusoria. Ei adeca dau conventiunei din 19 Aug. 1858 cu totulu altu intielesu. „Nu neutralitatea vóstra este garantata prin tractatulu dela Parisu,“ replica russii, „ci voi prin tractatu si conventiune sunteti aparati numai de invasiuni turcesci si altu nimicu; éra mai departe sunteti considerati si astadi totu numai cá facundu parte din imperiulu otomanu. Si acuma se ve spunemu dreptu: Noi inca ve mai consideramu totu asia, adeca totu cá inainte de pacea dela Parisu, totu cá in an. 1853, candu amu venitu si v'amu ocupatu cu armatele nóstre cá gagiu (zalogu) luatu dela Turci'a, cá se ve possedemu in acea calitate pana candu Pórt'a otomana -si va implinî exactu tóte angajementele luate asupra-si prin tractate de pace si prin hatisierife in favórea populatiuniloru christiane, déra nici-odata implinite. Cugetati bine ce voiti se faceti: Panslavismulu nostru nu mai este o idea vaga, elu este realitate vediuta si pipaita, precum este panlatinismulu si pangermanismulu. Nu respingeti binevoitóriele si generósele nóstre propuneri, nici garantiele pentru existenti'a nóstra nationale si politica, pe care vi le offerimu astadi de buna voi'a nóstra, cá mane se nu plangeti dupa ele. Noi astadi nu ve ceremu se ve luamu pe voi de gagiu, ci numai cá se trecemu pe la voi in Bulgari'a, mai multu nimicu. Voi ve escusati cu temerile de invasiune austro-ungurésca. Ve asiguramu ca dragonii nemtiesci si husarii ungurescí voru avé de lucru in alta parte. Déra se vede ca v'au ametitu cochetariile dela Sibiiu, precum au ametitu pe fratii vostri cei iobagiti si intiepati de pintenii ungurescí“.

Se pare ca acestu limbagiu l'amu intielesu cu totii. M. Sa Domnitoriulu venindu dela Sinai'a pe cateva dile, se tienura consiliuri ministeriali uneori si pana in miediu de nópte. In unele regimente se vede o miscare neusitata, de si muta. Dela Galati si Brail'a se inaintara cateva batalióne mai departe catra fruntariele russesci. Generalu-locotenente russescu principe Witgenstein, carele petrecuse catuva tempu pe la Tecuciu la consangenii sociei sale, care este moldovana, primí in septeman'a trecuta ordinu telegraficu dela St.-Petersburg, cá se plece indata, se primésca comand'a corpului alu treilea inaintatu catra Moldov'a. Mergerea generalu-adjutantului Sumarakoff cu epistol'a autografa a imperatului Alesandru la Vien'a se considera in regiunile superiori ale nóstre cá Ultimatum, nu asia de bruscu cá alu lui Mencicoff din 1853 la Pórt'a otomana, déra totu asia de fatale. Sensulu este: Cu Austri'a séu fora ea, Serbi'a amplificata va fi si va remané regatu, Bulgari'a autonoma, cu corpu legislativu si gubernu nationale, in care voru fi si mohamedani denumiti séu alesi in proportiunea locuitoriloru.

Serbii de aici se lauda in gur'a mare, ca tóta Ungari'a este subminata de ei intru atata, catu de ar' cutedia maghiarii se misce unu singuru corpu in contra Serbiei, tóte popórele slave se voru scola asupra loru. Déra despre asia ceva dv. acolo poteti se fiti informati mai bine decatu noi aici, cari nu cunóscemu nici macaru proportiunea locuitoriloru Ungariei dupa nationalitati. Una érasi nu ne potemu esplica din cate citimu in diarie, ca adeca oficiari russesci mai trecu inca si astadi chiaru prin capital'a Ungariei catra Belgradu *). Apoi ne mai imputa nóue debilitate facia cu russii trecatori. Ce e dreptu, pe la noi au inceputu se tréca indoitu mai multi decatu inainte de acésta. —

Societatea academica romana érasi mai primí una donatiune frumósa. Generosulu domnu Dimitrie Sturdza, membru alu societatiei si astadi ministru alu lucrariloru publice, -si dete escellent'a sa collectiune numismatica in proprietatea societatiei. Cei cari cunoscu acea collectiune cá ómeni de specialitate, o pretiuescu la 160 mii de franci. Valórea ei relativa cea mai mare pen-

---

*) Este adeveratu. Red. „Gaz.“

tru noi stà in partea colectiunei de monete vechi de ale Moldovei si Munteniei.

In fine cestiunea sintaxei se decise abia, inse dupa noi intr'unu modu, in catu du. auctoru, ori-cine ar' fi acela, nu va poté accepta conditiunile formulate incurcatu de maioritatea sectiunei filologice, fora a-si detrage sie-si insusi, pentru-ca este abatere grea dela conditiunile coprinse in publicatiunea de concursu, care nu se póte suferí fora vetamarea flagranta a principiului, carele nu trebue se fia intunecatu prin sofisme.

SOCIETATEA ACADEMICA ROMANA.

Siedinti'a dela 2 Septembre, 1876.

Presiedinte, A. Treb. Laurianu.

Membrii presenti: V. Urechia, G. Baritiu, I. Gh'k'a, I. C. Massimu, I. Caragiani, Al. Odobescu, Al. Romanu, Iosef Hodosiu, G. Sionu, V. Babesiu si N. Ionescu.

Se citesce processulu-verbalu alu siedintiei precedinte si se adopta.

Se comunica o adressa a d-lui Odobescu, prin care ofere societatii o colectiune compusa din 50 bucati imprimate oficiali si private relative la revolutiunea dela 1848 din Romani'a; 13 bucati de aceea-si natura, relative la evenimentele politice din Romani'a dela 23 Aprile 1851 pana la 27 Iuliu 1860, 17 numeri formandu colectiunea Pruncului romanu, dela 12 Iuniu pana la 11 Septembre 1848 si altele in numeru totale de 122. Acést'a oferta se primesce cu mare multiamire.

Membrii presinti se ocupa in sectiunea filologica cu esaminarea manuscripteloru de traduceri din Titu-Liviu venite la concursu, apoi adunandu-se numerulu cerutu pentru siedintia plenaria, se punu in discusiune subiectele ce suntu la ordinea dilei.

Se da din nou citire reportului comissiunii asupra regulamentarii premieloru ce suntu a se acorda din fondurile Herescu. Se iè in desbatere fia-care articulu in parte.

Art. 1. Se primesce cu singura modificatiune cá terminulu pentru depunerea manuscriptului se se prelungésca pana in prediu'a deschiderii sessiunii.

Art. 2 si 3 se primescu fara modificare.

La art. 4 se deschide discussiunea asupra teseloru, cari s'au propusu pentru anii 1878—1879. Maioritatea se repórta cu preferintia asupra subiectului No. 2 propusu in urmatóri'a coprindere.

Tieranulu romanu: priviri istorice asupra legaminteloru sale cu proprietatea fonciaria; starea lui economica in diverse zone ale tierei; desvoltarea culturii sale, progressulu inteligintii sale in munca, industria si comerciu; activitatea tendintieloru sale morale."

D. Ionescu dice, ca redactiunea tesei nu e suficienta, ca d-s'a ar' dori cá ea se coprinda unu studiu completu asupra tieranului romanu, in tóte provintiele locuite de romani, si crede ca nu se potu inca aretá cu óre-care precisiune efectele legii de improprietarire, din principatulu Romaniei, care abia numera cati-va ani de durata.

D. Babesiu si apoi d. Baritiu se pronuntia pentru tes'a cu No. 2 „Femei'a romana" sub cuventu, ca celelalte dóue subiecte au séu o pré mare intindere, séu unu caracteru pré multu specialu juridicu.

D. Baritiu adauge, ca pentru deslegarea unei probleme asiá de importante terminulu pana la 1878 se pare cu atatu mai scurtu, ca disertatorulu va avé se intre in totu trecutulu poporului tieranu alu Romaniei, din care causa e de parere, cá acésta tesa se se dè in concursu pe unu termenu mai lungu, de esemplu pana la 1880.

D. Odobescu, cerendu cá mai antaiu de tóte votulu adunarii se determine care din cele trei tese remane cá definitivu alésa, emite parerea, cá subiectulu se fia catu se póte mai restrinsu si enuntiatu intr'unu modu precisu, pentru cá se nu sperie si se nu departeze pe concurenti. Pana astadi subiectele puse de societate la concursu au avutu pucinu successu. D-s'a crede, ca importanti'a premieloru Nasturelu unita cu determinarea unoru subiecte accesibile publicului nostru, ne voru da pe viitoriu mai bune resultate. Intru ceea ce privesce tesea No. 2, carei'a maioritatea pare a'i da preferintia, d-s'a crede, ca este bine pentru momentu a margini subiectulu in cercetarea starii tieranului romanu in un'a din provinciele Romaniei; mai tàrdiu societatea va reportá acele studii asupra altoru provincii, si prin mai multe disertatiuni lucrate in speciale se va poté formá cu timpulu acelu tratatu completu si desvoltatu pe care'lu doresce d. Ionescu.

D. Hodosiu propune redactiunea urmatória: „Tieranulu romanu: disertatiune asupra starii morale, intelectuale, sociale, economice si politice a tieranului romanu in trecutu si in presinte, in principatele romane."

Redactiunea acést'a punendu-se la votu se primesce.

Trecundu discussiunea la tesea pentru concursulu pe 1879, propusa de comissiune, d. Urechia opinéza, ca nu s'ar cuveni a se restringe acestu subiectu numai in principatulu Munteniei, ci se se céra unu studiu alu limbei si alu literaturei romane din prim'a diumetate a seculului XVII, in care disertatorulu se se ocupe de productiunile literarie ale tuturoru provincieloru romane din acea epoca.

D. Ionescu secundéza pe d. Urechia, sustienendu, ca este preste potintia, cá celu ce se va ocupá de limb'a si literatur'a romana din acelu momentu de renascere se se marginésca numai in hotarele tierei romanesci.

D. Urechia adauge ca astu-felu cum este redactatu subiectulu tesei d-s'a vede intr'ensulu dóue materii ce se potu pune successivu la concursu, déca ele voru paré pré intinse pentru o singura pertractare. D'o parte este istori'a limbei si literaturei romane in primii 50 de ani din alu XVII-lea seculu, ér' pe d'alta parte biografi'a logofetului Udristea Nasturelu-Herescu.

D. Odobescu, luandu cuventulu in mai multe ronduri spre a respunde la aceste intempinari, sustiene, ca déca d-s'a a datu o asemene redactiune tesei, acést'a a facutu-o dintr'unu puntu de vedere cu totulu practicu. D-s'a se teme, ca unu subiectu asi'a de intinsu cá celu d'antaiu din cele propuse de d. Urechia póte se intimideze si se alunge pe concurintii pucinu deprinsi cu vechi'a cultura a limbei nóstre; pe de alta parte alegerea de subiectu a biografiei lui Udristea Nasturelu va paré in genere o enigma pucinu atragutória, ca-ci acésta personalitate este pucinu cunoscuta, de si marele logofetu alu lui Mateiu Basarabu a jucatu unu mare rolu politicu si literariu in epoc'a s'a, a fostu traducutorulu multoru carti romanesci tiparite, redactorele si scriitorulu mai multoru chrisobule importante, mecenatele contimporaniloru sei.

Acést'a o voru poté constatá concurintii cari, interessandu-se de tesea pusa de noi, voru luá sarcin'a d'a studeá cu atentiune cate-va din operele literarie ale epocei lui Mateiu Besarabu, opere cari de catu-va timpu s'au popularisatu óre-cum la noi in tiera prin nóue editiuni, astu-felu suntu mai cu séma indreptarea legii si marele chrisovu pentru desrobirea monastiriloru inchinate, cari, impreuna cu alte documente, au fostu adesea retiparite, (a se vedé colectiunile d-loru Hasdeu, Aricescu, Teulescu, etc.)

D. Odobescu crede, ca restringundu materi'a pusa obligatoru la concursu in studiulu publicatiuniloru pe acelu timpu numai in tier'a romanésca, disertatorii voru fi de sinesi nevoiti a aruncá priviri in giurulu loru si nu se voru poté opri d'a tratá nici de efectele produse in cultur'a limbei de rivalitatea lui Mateiu Basarabu alu Munteniei cu Vasile Lupu alu Moldovei, nici de influinti'a ce a avutu asupr'a romaniloru de dincóce de Carpati tóta cultur'a literara romana provocata de calvinistulu Gg. Racotzi alu Ardélului.

In tóta acésta miscare, ei voru intelni figur'a lui Udristea Nasturelu, care va trebui se resara in corpulu disertatiunii, adause d. Babesiu, cá o statua individuale ce ar' orná unu edificiu.

Resumandu-se discusiunea, dupa desbaterile urmate, cu consimtiementulu comissiunii, se admite redactiunea tesei in modulu urmatoriu:

Studiu asupra productiuniloru literarie in limb'a romana din epoc'a lui Mateiu Basarabu (1633—1654), in care se voru avé in vedere atatu documente oficiali si particulari redactate in limb'a romana in acea epoca, catu si cartile traduse si tiparite in romanesce pe atunci, precum si ori-ce elemente literarie relative la miscarea culturii romane in acelu periodu. Se va studea cu o speciale atentiune viéti'a si activitatea literaria a eruditului mare logofetu alu tierei din acelu timpu Udristea (Ovestu séu Uriilu) Nasturelu din Heresci, cumnatu alu lui Mateiu Voda si strabunu alu fericitului nostru donatoru.

Art. 8 se adopta fara modificare.

Siedinti'a se redica la 6 óre postmeridiane.

Presiedinte, A. Treb. Laurianu.

Secretariu ad-hoc, Sionu.

MEMORIU

privitoriu la cestiunile, a caroru solutiune interessédia la unu inaltu gradu pre Romani'a in reporturile ei cu sublim'a Pórta.

(Fine.)

Comissiunea europeana a Dunarii a recunoscutu insasi, in unanimitate, in siedinti'a ei dela 27 Maiu 1861, necessitatea de a modificá trasseulu actualu, in sensulu principiului generalu, dupa care fruntari'a a dóue state trebue se urmeze Thalwegulu cursului apei care le separa, déra a fostu numai divergentia de opiniune asupra aplicarii acestui principiu trasseului fruntariei in cestiune.

Intr'adeveru, d. Becke, d. baronu d'Offenberg, Omeru pasi'a, de Saint-Pierre si d. majoru Stockes s'au pronunciatu pentru trasseulu, care ar' urmá Thalwegulu braciului septentrionalu alu Kiliei, spre a da in gur'a braciului Bolgradului, candu din contra d. Engelhardt si d. cavaleru Strambio au votatu pentru adoptarea Thalwegului braciului principalu cá fruntaria, d. cavaleru Strambio insuflandu, cu tóte acestea, cá minimulu concessiuniloru de facutu Romaniei, propunerea de a trage lini'a separatóre, in partea ei inferióra, urmandu Thalwegulu braciului Oceakoff.

Spre a da unu exemplu frapantu despre starea de lucruri ce s'a stabilitu cá consecuentia a delimitarei actuale, se ne fia permisu a citá exemplulu comunei Vilcovu, care, prin actulu senatului din Russi'a dela 14 Decembre 1844, confirmata de catra imperatulu, possede in deplina proprietate, pescariele si totu teritoriulu, plecandu dela fruntariele comunei Ibrienii pana la Thalwegulu gurei Staroi-Strambului si in susu, cam pana in fruntariele comunei Kili'a.

Acésta proprietate, pre care comun'a Vilcovului a obtienut'o prin parasirea ce a facutu a totoru pamenturiloru cultivabili, pre cari le possedea in interioru, numai serva d'aci inainte la nimicu, fiindu ca ori-ce intrare prin propriele sale ape in mare ii este actualmente inchisa si fiindu ca, dupa marturirea barbatiloru competenti, din caus'a formarii de bance de nisipu are atatu la intrarea catu si la esirea din miculu canalu alu Bolgarodului, pre care locuitorii 'lu numescu in derisiune Gârl'a Gâscei (Passe-de-l'Oie), acésta comuna nu póte nici se intre la dins'a nici se ésa de acolo in apele romane.

Tergulu Vilcovu este situatu pre tiermulu stangu alu braciului Kiliei, in punctulu unde cursulu apei desemnatu sub denumirea de Bolgarodu se deslipesce de acésta ramura a Dunarii; elu apartienea, in timpulu dominatiunii russesci, arrondismentului Ismailu si facea parte din domeniele corónei.

Locuitorii acestui tergu traiescu esclusivu din produssulu pescuirii, ai carei proprietari suntu in apele deltei dela Kili'a, conformu privilegieloru ce le au fostu concedate de catra Russi'a, inainte de resboiulu din Orientu.

In presenti'a reclamatiuniloru loru in privinti'a piedicelaru ce intimpina din partea autoritatiloru turcesci in exercitiulu acestui dreptu de pescuire, poterile semnatórie tractatului din Parisu au insarcinatu pre comissiunea europeana a Dunarii, cá fiindu la faci'a loculni, se examine aceste reclamatiuni si se propuna unu arangementu spre a asigurá locuitoriloru din Vilcovu liberulu exercitiu alu drepturiloru loru de proprietate. De aceea, dupa unu maturu exameuu alu cestiunii, s'a recunoscutu in unanimitate, de catra comissiunea europeana (Vedi protocolulu nr. CXXII), ca acestu arrangementu trebuie se aiba dreptu effectu a reintegrá pre locuitorii acestei comune, ori-care ar' fi trasseulu ce s'ar' adoptá cá fruntaria intre Turci'a si Moldov'a, in plin'a si facil'a bucurare de drepturile si privilegiele ce le au fostu concedatu de catra imperatulu Russiei.

Toti comissarii, afara de comissariulu Turciei, care a crediutu, ca trebuie se reserve decisiunea guvernului seu, au insistatu mai anume asupra puncteloru urmatórie:

1. Facia cu sublim'a Pórta:

Desrobire complecta assigurata pescariloru, atatu sub reportulu dijmei catu si de drepturile de exportatiune, pentru tóte productele culese in limitele pescariei comunale dela Vilcovu.

Fixarea unei dari anuale inlocuindu tóte impositele si drepturile de vama asupra pescelui pescuitu de catra locuitorii acestei comune, in apele turcesci din vecinatate, afara din limitele concessiunii loru.

Recunóscerea dreptului locuitoriloru din Vîlcovu a taiá in ostróvele deltei dela Kili'a lemne de incalditu si stufulu necessariu obiceiului loru.

2. Facia cu gubernulu romanu:

Scutirea dreptului de importatiune pentru produsele pescariei exercitate de catra locuitorii din Vîlcovu.

Egalitate perfecta intre tratamentulu aplicatu acestei comune, sub reportulu taxeloru interiori de ori-ce natura si alu drepturiloru de transitu si de exportatiune, si regimulu in vigóre in celelalte parti ale Moldovei, si anume abolirea complecta monopolului concedatu pentru vendiarea pescelui.

Propunerile comissiunii europene fiindu comunicate gubernului romanu, acest'a n'a esitatu a se luá dupa avisulu (in ceea ce -lu privescu) alu comissiunii europene aprobatu de catra poterile garanti.

Facundu-se si sublimei Porti o comunicatiune identica, n'a avutu acel'asi resultatu.

Intr'adeveru, unu dreptu de exportatiune continua a esistatu pentru productele culese de catra locuitorii din Vîlcovu in limitele pescuiriloru loru.

Se vedesce, afara de acést'a, din reclamatiunile locuitoriloru din Vîlcovu, ca ori de cate-ori vre-o imbarcatiune voiesce se apuce prin braciulu Dunarii, care separa comun'a loru de ostrovulu Bolgarodu, este obligata se abordeze la acestu ostrovu spre a se provedé platindu o taxa de trei lei vechi, cu o patenta a capitanului turcescu, care se gasesce aci alaturi de vam'a ottomana pentru pescaria.

S'a adeveritu asemenea, ca autoritatile turcesci stabilite in dreptulu acest'a, interdicu din timpu in timpu locuitoriloru din Vîlcovu ori-ce intrare in mare si se oppunu cá acestia se circule pre canalulu chiamatu Gârl'a-Gâscei.

O asemenea stare de lucruri este atatu de pucinu tolerabile, pre catu este cu greu a o justificá. Eliminarea locuitoriloru din Vîlcovu dela liberulu usu alu Dunarii si restrictiunile ce aducu acestui usu autoritatile ottomane, suntu contrarie art. XV alu tractatului din Parisu, care proclama libertatea de navigatiune pre Dunare si scutirea de orce taxa si de ori-ce impedicare ce n'ar' fi fostu prevediuta in disulu tractatu.

Tóte comunele riverane suntu mai multu séu mai pucinu in aceleasi conditiuni defavorabile, si acésta stare de lucruri n'ar' poté incetá de catu cu adoptarea unei linie fruntarie trasa in modu a salvgardá dreptulu particulariu alu acestoru comune, si drepturile territoriali ale Romaniei cari, dupa tóte notiunile adoptate de dreptulu gintiloru au fostu lesate prin acésta linia.

Possessiunile actuali ale tierei in susulu Dunarii probéza in destulu, ca fluviulu n'a fostu nici-odata intregu alu Turciei. Este érasi de observatu ca, de si tóte ramurele Dunarii suntu egalu supuse libertatiei de navigatiune stipulata prin tractatulu din Parisu, in dreptu cá si in privinti'a territoriale, un'a din aceste ramure si anume ramur'a dela Kili'a, cu tóte ale ei, nu se póte considerá de catu cá unu cursu de apa apartienendu intregu riveranului dela stang'a si braciulu Santu George in intregulu seu, riveranului din drépt'a.

Chiaru in stricta ecuitate, Thalwegulu braciului din midiulocu, de celu dela Sulin'a, alu singurului braciu deschisu navigatiunii maritime, ar' trebuí se formeze fruntari'a intre Turci'a si Romani'a, ca-ci este singurulu, care ofere intrarea facile in mare, pre candu celelalte dóue abia potu servi micului cabotagiu, din caus'a pucinei profundimi a gureloru loru. Kogalniceanu.

Noutati diverse.

(Aviso). Doritorii de a-si procurá singuratice „BIOGRAFIELE ROMANE“ de d. **Petru Petrescu** suntu rogati a tramite pe langa pretiulu de 50 cr. inca 5 cr. pentru porto. Totu-odata se face cunoscutu, ca la 10 esemplare se da 1 esemplaru gratis si espedarea se face franco.

(Nóue diaria maghiare). Conservatorii Sennyeisti din Ardélu intemeiéza, cum scimu, diurnalulu de di „Ébredés“ in Clusiu sub redactiunea d. Asboth Janos, spre a inainta interessele materiali si morali ale Transilvaniei in sensulu maghiaru conservativu. Intemeitorii acestei foi suntu 11 conti din Ardealu si 3 baroni, intre cari si br. Gejza Josika. Ei nu mai vréu se remana neactivi, ca-ce acésta, dicu ei, ar' fi pentru Ardealu mórte.

„Sport“, altu diurnalu totu maghiaru ardeleanu, care va fi officiale pentru reuniunea pompieriloru, a gimnasticei, a darei la semnu, venatu, calaritu, innotatu s. a. ésa dela 1 Octobre totu la tip. Stein Janos, cu scopu de a consolida poterile si braciele maghiare prin vinjosie, cá se póta fi buni luptatorí nationali. — —

Mai nou.

Rusii vinu la granitia. „N. Fr. Pr.“ scrie, ceea ce se vorbesce si aici, ca pe lini'a Kiseneu—Ungeni—Jassi numai soldati rusi se stranporta, ér' „Pest. Corr.“ are scire si mai impuitória, cumca adeca russii, cari trecu prin Moldov'a cá voluntari, s'ar' opri si concentrá la fruntari'a Transilvariei.

Dupace inalt'a Pórta nu a voitu se priimeasca propunerile de pace ale mariloru poteri, in totu cuprinsulu loru, aceste au predatu cabinetului turcescu o sommatiune comuna. Ultimatului acestuia s'a alaturalu si Angli'a pretindiendu inse cá se se faca totu asemenea pressiune si asupr'a Serbiei.

„Frdbl.“ afla ca Pórt'a s'ar' fi decisu a inchide Dardanellese, déca sultanulu se va retrage la Adrianopole, fiindu ca se teme de eruperea unei revolutiuni in Constantinopole. — Oficerii marinei austriace au capatatu ordinu, cá se alerge la posturile loru. — Muntenegrinii au batutu pe Moukthar-pasi'a la Kraviza.

Pretiurile piacei

in 6 Octobre 1876.

Mesura	Speciea fructeloru		Pretiulu fl.	Pretiulu cr.
Hectolitre	Granu	fruntea	8	20
		midiulociu	7	60
		de diosu	6	70
	Mestecatu		6	30
	Secara	frumósa	5	—
		de midiulocu	4	70
	Ordiulu	frumosu	3	40
		de midiulocu	3	30
	Ovesulu	frumosu	2	50
		de midiulocu	2	40
	Porumbulu		3	80
	Meiu		3	50
	Hrisca		—	—
	Mazerea		6	—
	Lintea		9	—
	Faseolea		5	—
	Sementia de inu		12	14
	Cartofi		3	—
1 Chilo	Carne de vita		—	32
	„ de rimatoriu		—	48
	„ de berbece.		—	24
100 Chilo	Seu de vita prospetu		30	—
	„ „ „ topitu		—	—

Nr. 391 ex 1876./Comis. fond. scol. 3—3

Escriere de licitatiune.

Pentru esarendarea dreptului de carciumaritu din cerculu Borgoului cu pretiulu strigarei **15,000 fl. v. a.** anuali, si a celui din Carliba-v'a transilvana (Ludwigsdorf) cu pretiulu strigarei **1450 fl. 75 cr. v. a.** anuali pentru tempulu de **3** ani, incependu din **1-m'a Ianuariu 1877** pana in **31 Decembre 1870**, se escrie o licitatiune publica pre **25 Octobre a. c.**, la 9 óre ante merid., care se va tiené la comissiunea fonduriloru scolari din Naseudu, si aceste regalia se voru esarendá la cine va dá mai multu.

Doritoriloru de aceste intreprinderi este concessu pana la ór'a licitatiunei verbale a insinuá si oferte in scrisu si sub sigilu, fiindu prevediutu cu vadiulu prescrisu de 10%, dupa pretiulu strigarei apoi si cu acea dechiaratiune, ca cunoscu conditiunile de licitatiune si se supunu acelor'a.

Vadiulu de 10% voru avé alu depune si licitantii verbali, la ór'a de licitatiune.

Conditiunile de licitatiune si alte deslusiri se potu primí dela Comissiunea fonduriloru scolare din Naseudu.

Din siedinti'a comissiunei fonduriloru scolari tienuta la Naseudu in 15 Septembre 1876.

Presiedintele: Petru Tauco, substitutu. Secretariulu: Tom'a Mihalc'a.

Cursurile

la bursa in 6 Octobre 1876 stá asia:

Galbini imperatesci	—	—	5 fl.	91	cr. v. a.
Napoleoni	—	—	9 „	89	„ „
Augsburg	—	—	102 „	20	„ „
Londonu	—	—	123 „	70	„ „
Imprumutulu nationalŭ		—	68 „	45	„ „

Redactoru respundietoriu si Editoru
IACOBU MURESIANU.

Editiunea: Cu tipariulu lui
IOANE GÖTT si fiiu HENRICU.